

DAGMARA CZAPCZYK

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

WIKTORIA DĄBROWSKA

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Wspomaganie kształtowania postawy patriotycznej wśród dzieci w wieku wczesnoszkolnym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii na przykładzie strony internetowej „Witaj w Polsce”

Supporting the development of patriotic attitudes among children of early school age using modern technologies on the example of the „Witaj w Polsce” website

Streszczenie. W dobie dynamicznych zmian społecznych i technologicznych oraz wyzwań współczesnego świata formy realizacji edukacji regionalnej ulegają innowacyjnym zmianom. Z jednej strony wskazaną edukację możemy realizować korzystając z nieograniczonych zasobów obiektów kulturalnych – muzeów, domów kultury czy centrów sztuki. Interesującym rozwiązaniem jest również wprowadzenie technologii do sali lekcyjnej, które niesie za sobą szereg możliwości potencjalnego zapoznania z tradycjami regionalnymi. Wyselekcjonowana w toku analiz oraz zaprezentowana strona internetowa może pomóc nauczycielom w efektywnym przekazaniu treści z zakresu edukacji społecznej. Dzięki atrakcyjnym materiałom graficznym i dźwiękowym możemy zaznajomić społeczność uczniowską z charakterystyką poszczególnych regionów ojczyzny, a tym samym zachęcić ich do samodzielnego odkrywania różnorodnych obszarów Polski.

Słowa kluczowe: edukacja regionalna, postawa patriotyczna, zasoby internetowe

Abstract. In the era of dynamic social and technological changes and the modern world, the forms of implementation of regional education and interactive changes. On the one hand, it is possible to provide access to unlimited resources of cultural facilities

– museums, cultural centers or art access. An interesting solution is the use of technology in the classroom, which offers a number of possibilities that can be used with traditional regional ones. The website selected and presented during the analyzes can help teachers effectively convey social education content. Thanks to this graphic and audio material, it is possible to familiarize the student community with the characteristics of individual regions of the homeland, and thus their designation is to discover the characteristics of the category of Poland.

Keywords: regional education, patriotic attitude, internet resources

Wstęp

Artykuł poświęcony jest analizie kształtowania postawy patriotycznej wśród dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Edukacja regionalna stanowi składową nauczania zintegrowanego. Jej głównym celem jest asymilacja dziecka z otaczającą go kulturą, rozumianą jako zespół norm, zasad, tradycji i zwyczajów charakterystycznych dla danych regionów własnego kraju. Do zadań rodziny oraz nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej należy uwrażliwianie młodych ludzi na piękno oraz wartość otaczającego ich świata. Kształtowanie postawy patriotycznej ściśle zależy od wpływu zewnętrznego wychowawców, którzy są prekursorami procesu kreowania silnego przywiązania do ojczyzny. Realizacja programu na etapie edukacji wczesnoszkolnej ściśle wiąże się z wprowadzeniem uczniów w świat wartości, tym samym wzmacnianiem poczucia tożsamości kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej¹.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, Dz. U. 2017 poz. 356.

Kształtowanie postawy patriotycznej wśród dzieci w wieku wczesnoszkolnym

Zagadnienia związane z edukacją oraz z kształtowaniem postawy patriotycznej odnaleźć można w pracach chociażby: Czesława Kupisiewicza², Jana Bogusza³, Wincentego Okonia⁴, Włodzimierza Karwowskiego⁵, Ferdynanda Iniewskiego⁶, czy Ewa Brodacka-Adamowicz⁷.

Zgodnie z definicją opracowaną przez Okonia wychowanie patriotyczne należy rozumieć jako świadomie organizowaną działalność, której celem jest przygotowanie wychowanków do służby własnemu krajowi. Związane jest ono z kształtowaniem przywiązania do kraju ojczystego, jego przeszłości i teraźniejszości. Ważne jak zauważa Okoń jest również wypracowywanie w młodych poczucia odpowiedzialności za wielostronny rozwój ojczyzny, jak też zadbanie o jej miejsce wśród innych krajów. To także uświadamianie wychowankom ich obowiązków wobec własnego kraju⁸.

W literaturze pedagogicznej podkreśla się, że edukacja patriotyczna może być analizowana na trzech łączących się ze sobą płaszczyznach. Pierwszej związanej z historią wychowania, traktującej wychowanie patriotyczne jako zjawisko „wynikające z osiągniętego przez życie zbiorowe poziomu dojrzałości, wyrażającej się w organizacji i ustawicznym doskonaleniu życia społeczno-kulturalnego, ekonomicznego i obronnego

² C. Kupisiewicz, *Wizja szkoły przyszłości - zarys modelu*, [w:] Bogaj A. (red.), *Realia i perspektywy rozwoju reform oświatowych*, IBE, Warszawa 1997.

³ J. Bogusz, *Rola autorytetu nauczyciela w wychowaniu patriotycznym młodzieży szkolnej i wojskowej*, [w:] Jeziorowski E. (red.), *Wychowanie patriotyczne młodzieży*, Arcanus, Bydgoszcz 1995.

⁴ W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, Państwowe Wydawnictwa Naukowe, Warszawa 1981.

⁵ W. Karwowski, *Wychowanie patriotyczne w rodzinie w okresie przemian*, [w:] Jeziorowski E. (red.), *Wychowanie patriotyczne młodzieży*, Arcanus, Bydgoszcz 1995.

⁶ F. Iniewski, *Ogólne prawidłowości wychowania patriotycznego uczniów w szkole*, WSiP, Warszawa 1985, s. 162–163.

⁷ E. Brodacka-Adamowicz, *Kilka słów o wychowaniu patriotycznym*, „Edukacja i dialog” nr 8(61), 1994.

⁸ W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, op. cit.

państwa”⁹. Drugiej – traktującej wychowanie patriotyczne jako wartość moralną i społeczną oraz trzeciej – odnoszącej się do podstaw psychologicznych¹⁰.

Badania przeprowadzone przez Annę Jakubowicz-Bryx na grupie 50 uczniów edukacji wczesnoszkolnej wykazują, że:

- 87% badanych uczniów radzi sobie z określeniem Polski jako swojej Ojczyzny,
- 62% badanych potrafi określić swoją narodowość,
- 70% uczniów potrafi nazwać kontynent, na którym leży Polska,
- 52% osób zna Morze Bałtyckie,
- uczniowie mają problemy z wymienieniem krajów sąsiadujących z Polską (uczniowie wykazali się znajomością następujących krajów, jako sąsiadujących: Niemcy – 65%, Czechy – 30%, Rosja – 25%, Ukraina – 20%, Białoruś – 18%, Słowacja – 15%, Litwa 5%),
- 75% uczniów zna pierwszą oraz aktualną stolicę Polski,
- 42% badanych kojarzy, że nazwa Warszawa wywodzi się od imion legendarnych założycieli: Warsa i Sawy,
- 52% osób zaklasyfikowała Warszawę do grupy miast, pozostali uczniowie określili ją jako: wieś, województwo, państwo,
- 60% badanych potrafi prawidłowo określić kolor tła godła Polski,
- 67% uczniów prawidłowo wskazuje na kierunek głowy Orła Białego,
- 85% badanych wie, jakiego koloru jest korona na głowie Orła Białego,
- 72% badanych wie ile barw narodowych obowiązuje w Polsce,
- 97% osób potrafi określić, że polskim hymnem jest „Mazurek Dąbrowskiego”,
- 90% uczniów zna tekst hymnu,

⁹ B. Dudel, *Tematyka patriotyczna w kształceniu zintegrowanym i propozycje jej realizacji (w wybranych czasopismach metodycznych)* [w:] E. J. Kryńska, J. Dąbrowska, A. Szarkowska, U. Wróblewska (red.), *Patriotyzm a wychowanie*, Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, Białystok 2009, s. 617.

¹⁰ R. Król, *Wychowanie patriotyczne*, „Wychowawca” nr 4(136), 2004.

- 5% uczniów potrafi wskazać autora słów hymnu,
- 18% potrafi wymienić uroczystości państwowe¹¹.

Jak zauważa autorka badań „najbliższe dla badanych uczniów są następujące określenia podawane przez dzieci w stosunku do własnego kraju: Ojczyzna (75%), kraj ojczysty (70%), Rzeczpospolita Polska (67%), ziemia rodzinna (62), państwo polskie (55%). Pojawiały się również w mniejszym odsetku takie sformułowania, jak mój dom, ukochany kraj, kraj, o który muszę dbać, rodzinna ziemia itp. Z wypowiedzi wynika, że badani postrzegają Ojczyznę jako miejsce, w którym mogą mieszkać, czuć się bezpieczni, szczęśliwi, o które również muszą dbać i które przede wszystkim jest bliskie ich sercu”¹².

Edukacja regionalna dzieci w wieku wczesnoszkolnym

Edukacja patriotyczna i regionalna wiążą się ze sobą. Dodatkowo odnośnie edukacji regionalnej zaznacza się, że pełni ona odpowiednie zadania i role w kształtowaniu patriotyzmu. Do głównych zadań edukacji regionalnej, zgodnie z zapisami zamieszczonymi w Dzienniku Ustaw nr 14 z 1999 roku, czy chociażby w podstawie programowej MEN z 2017 roku, należą:

- poszerzanie wiedzy o kulturze regionu i jej związkach z kulturą narodową,
- kształtowanie poczucia tożsamości narodowej poprzez rozwój tożsamości regionalnej,
- rozwijanie świadomości związanej z historią regionu,
- rozwijanie w uczniach wartości takich jak: ofiarność, współpraca, solidarność, altruizm, patriotyzm, szacunek dla tradycji itp.,
- wzmacnianie poczucia tożsamości kulturowej, narodowej, regionalnej, czy etnicznej,

¹¹ A. Jakubowicz-Bryx, *Wpływ rozumienia pojęcia patriotyzmu na kształtowanie postaw patriotycznych uczniów w edukacji wczesnoszkolnej*, „Edukacja Jutra” XIV Tatrzańskie Seminarium Naukowe 2008 (t. 1), s. 424.

¹² Ibidem, s. 425.

- kształtowanie aktywności społecznej oraz odpowiedzialności za zbiorowość¹³.

Omawiany obszar wiedzy i umiejętności uczniów, w odróżnieniu do pozostałych realizowanych na tym etapie edukacji, wymaga szczególnych środków przekazu. W ramach zajęć realizowanych w klasie szkolnej nauczyciele korzystają z licznych pomocy dydaktycznych, które umożliwiają unaocznienie omawianych treści, dzięki czemu zagadnienia stają się dla uczniów bardziej zrozumiałe i atrakcyjne. Organizując proces edukacji regionalnej, musimy również kłaść nacisk na dopasowanie przystępnych form nauczania. Najlepszym sposobem osiągania założonych w ramach omawianej edukacji celów jest aktywne uczestnictwo dziecka w organizowanych wycieczkach oraz wyjściach do instytucji kulturalnych (muzeów, domów kultury, parków narodowych i krajobrazowych, skansenów, izb pamięci, bibliotek). Biorąc pod uwagę ograniczenia w zakresie regularnego korzystania ze wspomnianych form, warto poszukiwać alternatywnych sposobów przekazywania wiedzy z zakresu edukacji regionalnej. Zarazem należy niezmiennie zwracać uwagę na atrakcyjność stosowanych metod przekazu. W dzisiejszych czasach nowoczesne technologie stanowią nieodłączną część popularyzacji nauki. Pozwalają one zaprezentować dzieciom miejsca i przedmioty niedostępne bezpośrednio w murach szkolnych. Dodatkowo, jak wykazują badania, podnoszą one atrakcyjność zajęć oraz efektywność kształcenia¹⁴.

¹³ S. Bednarek (red.), *Edukacja Regionalna. Dziedzictwo kulturowe w zreformowanej szkole. Materiały dla nauczycieli*, Silesia, Wrocław 1999, s. 9. Załącznik nr 2 do Rozporządzenia MEN z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej...

¹⁴ K. Majewska, *Tablica interaktywna w procesie nauczania wczesnoszkolnego*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2015; K. Majewska, *Nauczanie i uczenie się w przestrzeni mediów wirtualnych. Rzeczywistość wirtualna*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2021; K. Majewska, *Doświadczenie w wirtualnej rzeczywistości a pamięć wzrokowa*, „E-mentor” 100 (3), 2023; K. Majewska, *Rzeczywistość wirtualna, lekcje z tablicą interaktywną czy edukacja tradycyjna? Analiza stopnia akceptacji poszczególnych form działania przez uczniów z poziomu edukacji wczesnoszkolnej*, *Edukacja elementarna w teorii i praktyce* 18 (2(69)), 2023.

Oczywiście, dzięki dostępności do tablic interaktywnych, rzutników, czy też tabletów są one narzędziem realizacji programu nauczania od najwcześniejszych etapów edukacji. Istotnym aspektem jest rozsądny dobór stosowanych narzędzi IT, prezentowanych materiałów oraz treści, do których należą także wartościowe źródła edukacji regionalnej. Niezależnie od możliwości realizacji form terenowych, w ramach których osiągamy efekty założone w podstawie programowej, warto wspierać się pomocami ogólnodostępnymi w Internecie. Wśród stron internetowych popularyzujących edukację regionalną warto wymienić stronę:

- Edukacja regionalna¹⁵,
- Katowice dla odmiany¹⁶,
- Eduś (edukacja regionalna woj. Śląskie)¹⁷,
- Bieszczadzki Park Narodowy dla dzieci¹⁸,
- Polska Tradycja¹⁹,
- Stroje polskie²⁰.

Pomocne w nauczaniu mogą być także gry komputerowe oraz aplikacje związane z powyższą tematyką np.:

- Regionalne wędrówki²¹,
- Tajemnica koralii²²,
- Makowskie przygody²³,

¹⁵ Edukacja regionalna, <https://edukacjaregionalna.pl> (dostęp: 9.04.2024 r.).

¹⁶ Katowice dla odmiany, <https://katowice.eu/dla-mieszka%C5%84ca/ucz-si%C4%99/miejskie-programy-autorskie> (dostęp: 9.04.2024 r.).

¹⁷ Eduś, <https://edus.ibrbs.pl> (dostęp: 9.04.2024 r.).

¹⁸ Bieszczadzki Park Narodowy dla dzieci, <http://park.djpress.pl/> (dostęp: 23.05.2024 r.).

¹⁹ Polska Tradycja, <https://www.polskatradycja.pl> (dostęp: 23.05.2024 r.).

²⁰ Stroje polskie, <https://polalech.pl/stroje-polskie-lista.htm#przeglad> (dostęp: 23.05.2024 r.).

²¹ IBE, Gra edukacyjna Regionalne wędrówki, <https://ibe.edu.pl/index.php/pl/wydarzenia/2129-gra-edukacyjna-regionalne-wedrowki-juz-dopobrania> (dostęp: 9.04.2024 r.).

²² Good Games, Tajemnica koralii, <https://goodgames.pl/gry/tajemnica-koralii> (dostęp: 09.04.2024 r.)

²³ Makowskie przygody, <https://play.google.com/store/apps/details?id=app.bravostudio.A01GW1NJCVMH1BMJH4GRTM5TRP> (dostęp: 23.05.2024 r.).

- Wirtualne regionalne²⁴,
- Poznaj polskie zabytki²⁵,
- Muzeum dźwięku – instrumenty ludowe²⁶.

„Witaj w Polsce” jako przykład strony internetowej pomocnej w kształtowaniu postawy patriotycznej oraz poznaniu tradycji regionalnych

Jednym z zasobów internetowych zawierających różnorodne propozycje aktywności i zadań, które mogą stanowić bazę lekcji z edukacji społecznej realizującej zagadnienia związane ze zdobywaniem wiedzy o regionach naszego kraju, jest strona internetowa „Witaj w Polsce”.

Twórcy merytoryczni projektu zamykają ideę przygotowanego materiału w następującym opisie: *„W projekcie Witaj w Polsce nie chodzi przecież o to, aby zamknąć bogactwo i zróżnicowanie kulturowe w sztywnych granicach na mapce. Celem jest zainteresować nimi na tyle, żeby skłoniły do samodzielnego ich odkrywania i dopisywania własnych miejsc, smaków i dźwięków na osobistej mapie Polski”*²⁷. W oparciu o założenie projektu nasuwa się stwierdzenie, że jest on wartościową i atrakcyjną formą mogącą stanowić urozmaicenie dla zajęć na etapie edukacji wczesnoszkolnej. Jednocześnie wykorzystanie różnorodnych materiałów proponowanych przez twórców może stanowić bodziec dla samodzielnego odkrywania terenów Polski oraz rozwoju kompetencji kulturowych.

Po uruchomieniu strony internetowej naszą uwagę przykuwa bogata szata graficzna oraz element ludowy – emitowana w tle muzyka folklorystyczna. Strona startowa zachęca do dokładniejszego zaznajomienia się ze zilustrowanymi szlakami kulturowymi, do których należą:

²⁴ Wirtualne regionalne, <http://wirtualneregionalne.pl/mozna-godac-i-zegotac/> (dostęp: 23.05.2024 r.).

²⁵ Poznaj polskie zabytki, <https://zabytek.pl/pl> (dostęp: 23.05.2024 r.).

²⁶ Muzeum dźwięku – instrumenty ludowe, <http://www.instrumentyludowe.pl/pl> (dostęp: 23.05.2024 r.).

²⁷ Witaj w Polsce, <https://witajwpolsce.pl/> (dostęp: 09.04.2024 r.).

- szlak motywów zdobniczych – zilustrowane elementy charakterystyczne dla poszczególnych regionów Polski wzbogacone o opisy historyczne, np. „Lajkonik – przypominający XIII-wiecznego tatarskiego najeźdźcę brodaty jeździec w pseudoorientalnym stroju, z buławą, ze sztucznym konikiem przytwierdzonym do pasa”;

Obraz 1. Szlak motywów zdobniczych, zrzut ekranu z gry

Źródło: Witaj w Polsce, <https://witajwpolsce.pl/> (dostęp: 9.04.2024 r.)

- szlak kulinarny - zilustrowane potrawy charakterystyczne dla poszczególnych regionów Polski wzbogacone o opisy smaków, etymologię nazw oraz fakty historyczne na ich temat, np. „Piernik toruński – niekwestionowany symbol Torunia, tradycyjny wypiek z mąki, miodu i przypraw korzennych, wyrabiany przez piekarzy od około 700 lat”;

Obraz 2. Szlak kulinarny, zrzut ekranu z gry

Źródło: Witaj w Polsce, <https://witajwpolsce.pl/> (dostęp: 9.04.2024 r.)

- szlak muzyczny - zilustrowane instrumenty charakterystyczne dla poszczególnych regionów Polski wzbogacone o nagrania dźwiękowe, opisy pochodzenia oraz tradycji i legend z nimi związanych, a także materiałów, z których zostały wykonane, np. „Złóbcoki – ludowy smyczkowy instrument muzyczny przypominający skrzypce, wykonany z jednego kawałka drewna. Grał na nich legendarny zakopiański gawędziarz Sabała”;

Obraz 3. Szlak muzyczny, zrzut ekranu z gry

Źródło: Witaj w Polsce, <https://witajwpolsce.pl/> (dostęp: 9.04.2024 r.)

- szlak obiektów kulturowych – zilustrowane miejsca charakterystyczne dla poszczególnych regionów Polski wzbogacone o lokalizację, symbolikę, przeznaczenie oraz opis budowli, np. „Trakt Królewski w Warszawie – ciąg ulic Nowy Świat oraz Krakowskie Przedmieście zakończony Placem Zamkowym z Kolumną Zygmunta i Zamkiem Królewskim; to przy nim wznoszą się budynki najważniejszych warszawskich – i polskich – instytucji: Pałac Prezydencki, Uniwersytet Warszawski, siedziby urzędów i wiele innych”;

Obraz 4. Szlak obiektów kulturowych, zrzut ekranu z gry

Źródło: Witaj w Polsce, <https://witajwpolsce.pl/> (dostęp: 9.04.2024 r.)

- szlak ekspertów – przedstawione osoby pochodzące z poszczególnych regionów, znane z wykonywanych profesji, które w formie krótkich filmów ukazują historię danego miejsca ujętą ze swojej perspektywy.

Obraz 5. Szlak ekspertów, zrzut ekranu z gry

Źródło: Witaj w Polsce, <https://witajwpolsce.pl/> (dostęp: 9.04.2024 r.)

Zgłębiając poszczególne treści przedstawione w ramach omówionych szlaków, uczniowie odkrywają charakterystykę poszczególnych regionów. Korzystanie ze strony internetowej stanowi impuls dla pobudzenia wśród dzieci chęci do głębszego odkrycia zaprezentowanych zagadnień – zwiedzenia obiektów kulturowych, osłuchania z muzyką ludową, zasmakowania regionalnych potraw, zaznajomienia z postaciami pochodzącymi z danych części kraju oraz przede wszystkim do szukania się znaczenia motywów w odniesieniu do historii danych zakątków Polski.

Propozycje wykorzystania strony w ramach zajęć edukacji wczesnoszkolnej

Korzystając ze strony internetowej „Witaj w Polsce” możliwym jest przeprowadzenie szeregu różnego rodzaju aktywności i zadań. Twórcy proponują nam następujące metody pracy ze stroną: problemowe (gra dydaktyczna – dopasowanie elementów z poszczególnych regionów do odpowiednich miejsc na mapie Polski), eksponujące (filmy – nagrania wypowiedzi ekspertów dotyczące charakterystyki danego regionu; dźwięki instrumentów – nagrania brzmienia instrumentów charakterystycznych dla regionów)²⁸. Ponadto istotnym aspektem propagowanym przez twórców strony jest zachęta do samodzielnego eksplorowania Polski z wykorzystaniem przygotowanej mapy. Podczas odbywanych podróży możliwym jest kierowanie się propozycjami twórców, a zarazem urozmaicanie stworzonej mapy o nowe elementy odkryte w ramach poszczególnych szlaków kulturowych.

W procesie planowania pracy dydaktycznej istnieje możliwość wzbogacania swojego warsztatu o internetowe treści. Aspektem, na który należy zwrócić uwagę, jest potrzeba integracji zagadnień przekazywanych w ramach zajęć w klasach I-III. Omawiana strona internetowa powinna zatem stanowić punkt wyjścia dla zorganizowania zajęć dydaktycznych integrujących wszystkie edukacje. Przykładami zastosowania zagadnień zaprezentowanych w ramach poruszanego źródła internetowego mogą być:

- w ramach edukacji polonistycznej: rozmowa na temat tradycji regionalnych, dyskusja o pojęciu patriotyzmu oraz wartości dóbr kulturowych, zaznajomienie z legendami regionalnymi, rozwiązywanie zagadek dotyczących elementów charakterystycznych dla danych regionów, tworzenie opisów, sporządzanie planu wymarzonej podróży po Polsce, prezentacja własnego regionu;
- w ramach edukacji matematycznej: liczenie obiektów charakterystycznych dla danych regionów/województw – dokonywanie porównań, grupowanie elementów przypisanych danym szlakom;

²⁸ M. Kwiatkowska., *Podstawy pedagogiki przedszkolnej*, WSiP, Warszawa 1985.

- w ramach edukacji przyrodniczej – zapoznanie z fauną i florą typową dla obszarów Polski, zaznajomienie się z procesem powstawania potraw regionalnych oraz produktów pochodzenia roślinnego będących ich składnikami, zdobycie wiedzy o krainach geograficznych w naszym kraju;
- w ramach edukacji plastycznej i technicznej: wykonywanie wszelkiego rodzaju prac plastycznych ilustrujących symbole i obiekty kultury, wykonanie haftu ludowego, wycinanie koronek, wycinanki łowickie, lepienie z gliny;
- w ramach edukacji muzycznej: zaznajomienie z cechami instrumentów (nazwami, budową, pochodzeniem, brzmieniem, historią) oraz próby gry na instrumentach.

Przedstawione propozycje są wyłącznie częścią możliwości wykorzystania bogatego zasobu strony internetowej „Witaj w Polsce”. Materiały opublikowane w ramach projektu mogą stanowić swoisty przewodnik podczas wycieczki klasowej, bądź w trakcie przygotowań do klasowego wyjazdu. Nie należy zapominać o potencjale użycia omawianego źródła w ramach eksplorowania swojej małej ojczyzny stanowiącej podstawowe miejsce zakorzenienia człowieka, które go kształtuje oraz z którym na różne sposoby się identyfikuje²⁹.

Podsumowanie

Wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie edukacji regionalnej odgrywa kluczową rolę. Dzięki narzędziom wirtualnym uzyskiwana jest możliwość upowszechniania wiedzy o dobrach kulturowych, przybliżenia zagadnień związanych z historią poszczególnych miejsc, a także zainspirowanie uczniów i ich rodzin do samodzielnego odkrywania własnej ojczyzny, tym samym realizując zadania ujęte w dokumencie podstawy programowej. Ważnym aspektem, na który należy zwrócić uwagę, jest istota postawy wychowawcy, który przekazując wiedzę z zakresu edukacji regionalnej, powinien być autorytetem, odznaczając się osobistym zainteresowaniem, szeroką wiedzą, chęcią roz-

²⁹ A. Sobiecka, „Regionalizm i mała ojczyzna. Propozycja Zbigniewa Zielonki”, Słupsk 2013.

woju, a nade wszystko szacunkiem wobec historii oraz bogactwa dóbr kultury. Dziecko poddawane procesowi edukacji wystawiane jest na oddziaływanie bodźców zewnętrznych. Zależnie od doboru form, metod oraz środków, jakie zastosowane zostaną przez nauczyciela, w różnym stopniu wykształci ono postawę zainteresowania danym tematem oraz w efekcie posiadać wiedzę i chęć do samodzielnego zgłębiania omawianych zagadnień. Wobec tego atrakcyjność oraz przystępność wykorzystywanych w procesie nauczania środków dydaktycznych w sposób niebagatelny rzutuje na przyswojenie wiedzy, a zarazem na odnoszący się do edukacji regionalnej całościowy proces kształtowania postawy patriotycznej.

Oczywiście pracując z dziećmi oraz nowymi technologiami warto uświadamiać im negatywne konsekwencje nadmiernego ich użytkowania³⁰. Wszystko po to, aby nowe technologie wykorzystywane były przez uczniów głównie w celach edukacyjnych, a nie rozrywkowych.

Bibliografia

Literatura:

- Bednarek S. (red.), *Edukacja Regionalna. Dziedzictwo kulturowe w zreformowanej szkole. Materiały dla nauczycieli*, Silesia, Wrocław 1999.
- Bogusz J., *Rola autorytetu nauczyciela w wychowaniu patriotycznym młodzieży szkolnej i wojskowej*, [w:] Jeziorowski E. (red.), *Wychowanie patriotyczne młodzieży*, Arcanus, Bydgoszcz 1995.
- Brodacka-Adamowicz E., *Kilka słów o wychowaniu patriotycznym*, „Edukacja i dialog” nr 8(61), 1994.
- Dudel B., *Tematyka patriotyczna w kształceniu zintegrowanym i propozycje jej realizacji (w wybranych czasopismach metodycznych)* [w:] E. J. Kryńska, J. Dąbrowska, A. Szarkowska, U. Wróblewska (red.), *Patriotyzm a wychowanie*, Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, Białystok 2009.
- Iniewski F., *Ogólne prawidłowości wychowania patriotycznego uczniów w szkole*, WSiP, Warszawa 1985.

³⁰ K. Majewska, *Young Adults in Virtual Reality (VR). Factors Contributing to, VR Games Addiction*, „International Journal of Pedagogy Innovation and New Technologies” Vol. 10, No. 1, 2023.

- Jakubowicz-Bryx A., *Wpływ rozumienia pojęcia patriotyzmu na kształtowanie postaw patriotycznych uczniów w edukacji wczesnoszkolnej*, „Edukacja Jutra” XIV Tatrzańskie Seminarium Naukowe (t. 1), 2008.
- Karwowski W., *Wychowanie patriotyczne w rodzinie w okresie przemian*, [w:] Jeziorowski E. (red.), *Wychowanie patriotyczne młodzieży*, Arcanus, Bydgoszcz 1995.
- Król R., *Wychowanie patriotyczne*, „Wychowawca” nr 4 (136), 2004.
- Kupisiewicz C., *Wizja szkoły przyszłości - zarys modelu*, [w:] Bogaj A. (red.), *Realia i perspektywy rozwoju reform oświatowych*, IBE, Warszawa 1997.
- Kwiatkowska M., *Podstawy pedagogiki przedszkolnej*, WSiP, Warszawa 1985.
- Majewska K., *Doświadczenie w wirtualnej rzeczywistości a pamięć wzrokowa*, „E-mentor” 100 (3), 2023.
- Majewska K., *Nauczanie i uczenie się w przestrzeni mediów wirtualnych. Rzeczywistość wirtualna*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2021.
- Majewska K., *Rzeczywistość wirtualna, lekcje z tablicą interaktywną czy edukacja tradycyjna? Analiza stopnia akceptacji poszczególnych form działania przez uczniów z poziomu edukacji wczesnoszkolnej*, „Edukacja elementarna w teorii i praktyce” 18 (2(69)), 2023.
- Majewska K., *Tablica interaktywna w procesie nauczania wczesnoszkolnego*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2015.
- Majewska K., *Young Adults in Virtual Reality (VR). Factors Contributing to, VR Games Addiction*, „International Journal of Pedagogy Innovation and New Technologies” Vol. 10, No. 1, 2023.
- Okoń W., *Słownik pedagogiczny*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1981.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, Dz. U. 2017 poz. 356.
- Sobiecka A., *Regionalizm i mała ojczyzna. Propozycja Zbigniewa Zielonki*, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego, Słupsk 2013.
- Załącznik nr 2 do Rozporządzenia MEN z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej...

Źródła internetowe:

- Bieszczadzki Park Narodowy dla dzieci, <http://park.djpress.pl> (dostęp: 23.05.2024 r.).
- Edukacja regionalna, <https://edukacjaregionalna.pl> (dostęp: 9.04.2024 r.).
- Eduś, <https://edus.ibrbs.pl/> (dostęp: 9.04.2024 r.).
- Good Games, Tajemnica koral, <https://goodgames.pl/gry/tajemnica-korali> (dostęp: 9.04.2024 r.).
- IBE, Gra edukacyjna Regionalne wędrówki, <https://ibe.edu.pl/index.php/pl/wydarzenia/2129-gra-edukacyjna-regionalne-wedrowki-juz-do-pobrania> (dostęp: 9.04.2024 r.).
- Katowice dla odmiany, <https://katowice.eu/dla-mieszka%C5%84ca/ucz-si%C4%99/miejskie-programy-autorskie> (dostęp: 9.04.2024 r.).
- Makowskie przygody, <https://play.google.com/store/apps/details?id=app.bravostudio.A01GW1NJCvvHM1BMJH4GRTM5TRP> (dostęp: 23.05.2024 r.).
- Muzeum dźwięku – instrumenty ludowe, <http://www.instrumentyludowe.pl> (dostęp: 23.05.2024 r.).
- Polska Tradycja, <https://www.polskatradycja.pl> (dostęp: 23.05.2024 r.).
- Poznaj polskie zabytki, <https://zabytek.pl> (dostęp: 23.05.2024 r.).
- Stroje polskie, <https://polalech.pl/stroje-polskie-lista.htm#przeglad> (dostęp: 23.05.2024 r.).
- Wirtualne regionalne, <http://wirtualneregionalne.pl/mozna-godac-i-zegotac> (dostęp: 23.05.2024 r.).
- Witaj w Polsce, <https://witajwpolsce.pl> (dostęp: 9.04.2024 r.).